

NATURCENTRUM AB



## Utlåtande om två ekar på fastigheten Nödinge 5:134



Naturcentrum projekt 2520

2020-07-01



**Uppdragsgivare**

Bonava Sverige AB

**Uppdragsgivarens kontaktperson**

Robert Pemaj

Tel. 070 088 71 20

robert.pemaj@bonava.com

**Uppdragstagare**

Naturcentrum AB

Strandtorget 3

444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

**Konsult med ansvar för utlåtandet**

Erik Börjesson

Tel. 010-220 12 22

erik.borjesson@naturcentrum.se

**Omslagsbild**

Ett av de undersökta träden, en grov ek nära bebyggelse.

**Foton i utlåtandet**

Foton i rapporten är tagna på plats av Erik Börjesson, Naturcentrum AB.

# Uppdrag

På uppdrag av Bonava Sverige AB har Naturcentrum AB besökt fastigheten Nödinge 5:134 för att inspektera två ekar vilka kan komma till skada vid en framtida exploatering.

Frågeställningen från uppdragsgivaren har varit:

1. Har ekarna ett bevarandevärde?
2. Vilken hänsyn är lämplig att ta vid en exploatering för att ekarna inte skall komma till skada?



# Resultat

## Allmän beskrivning av platsen och träden

De två undersökta träden står i en brynmiljö mot en bebyggd tomt. I brynet växer också fler ekar men av klenare dimension och lägre ålder. Den omgivande skogen närmast träden är en lövblandskog med trädslag som ek, lönn, sälg, rönn, hägg, vårtbjörk och tall. Beståndet befinner sig i en igenväxningsfas med många unga träd av samtliga uppräknade trädslag. Terrängen är sluttande med ett inslag av hållar.

De två träden är båda ekar av grov dimension med vida kronor, något som vittnar om att de tidigare stått i ett mer öppet landskap. I det undre grenvarvet finns döda grenar hos träden, något som vittnar om att de nu står mer trängt av omgivande skog. Stamomkretsen på det smalaste stället vid eller under brösthöjd (130 cm över marken) är cirka 250 cm för den ek som står tätt intill befintlig bebyggelse (ett mindre uthus) respektive 265 cm för den ek som växer i en gårdsgård. Enstaka små till medelstora stamskador/begynnande håligheter finns i stammen hos den ek som står intill uthuset. Den har också ett stort cementfundament mot stammen.



A: Den ek som växer tätt intill ett uthus, med en stamomkrets på smalaste stället under brösthöjd på ca 250 cm. B: En hålighet under bildande på eken i bild A.



C: Den ek som växer i en gårdsgård och har en stamomkrets under brösthöjd på ca 265 cm.

### Frågan om bevarandevärde hos ekarna

Ekarna är äldre och grövre än omgivande trädbestånd. En av ekarna har strukturer i stammen vilket skapar ytterligare utrymme för biologiska värden. Ekar och andra ädellövträd av grov dimension är viktiga för den biologiska mångfalden<sup>1</sup>.

Särskilt skyddsvärda träd är en term som Naturvårdsverket och landets länsstyrelser jobbar med som ett redskap för att identifiera de mest värdefulla träden. Definitionen av särskilt skyddsvärda träd<sup>2</sup>:

- **Jätteträd:** Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- **Mycket gamla träd:** Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.

---

<sup>1</sup> <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-5411-2.pdf>

<sup>2</sup> <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Samhallsplanering/Samrad-vid-ändring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/>



- **Grova hålträd:** Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstammen.

De två ekarna har ett uppenbart skyddsvärde, men uppfyller inte kriterierna för särskilt skyddsvärda träd. Båda träden har en omkrets på det smalaste stället under brösthöjd som är mindre än 314 cm (vilket är en diameter av en meter). De är dock grova nog för att räknas som efterträdare till skyddsvärda träd (50 cm till en meter i diameter)<sup>3</sup>. Båda ekarna har en hög ålder, men bedöms inte vara äldre än 200 år. Den ek som står närmast uthuset har en stor stamskada, ett grenärr som är 40 cm på bredaste stället. Skadan kan utvecklas till en hålighet men är idag ingen hålighet.

Att göra ingrepp som skadar särskilt skyddsvärda träd medför samrådsplikt med Länsstyrelsen i Västra Götaland<sup>4</sup>.

Området där ekarna står är en värdeetrakt för skyddsvärda träd<sup>5</sup>, något som innebär att Länsstyrelsen i Västra Götaland pekat ut området som extra värdefullt för att bevara särskilt skyddsvärda träd.

### Frågan om hänsyn vid exploatering

Enligt skriften "Skydda träden vid arbeten" utgiven av Länsstyrelserna<sup>6</sup> gäller ett skyddsavstånd på två meter utanför kronans ytterkant vid arbeten i trädets närhet. Helst skall skyddsavståndet från stammen räknat vara 15 gånger stammens diameter.

Enligt samma skrift kan ytterligare hänsyn tas genom att (citat direkt ur skriften Skydda träden vid arbeten):

- "Inom området ska inte grävning, körning med tunga fordon, upplägg av massor, uppställning av bodar eller arbetsmaskiner ske.
- Inom området ska inte heller bensin, diesel, bekämpningsmedel eller lösningsmedel hanteras.

---

<sup>3</sup> <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4da86a5a16488a299bc9374/1531894786156/2014-36.pdf>

<sup>4</sup> <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.610163bd1708581f8803b64/1583079443441/skyddsvarda-trad-webb.pdf>

<sup>5</sup> <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed>

<sup>6</sup> <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6b32b8ec162bd970d6b266d8/1526068753283/trad-gravning.pdf>

- Om det avgränsade området är mindre än 15 gånger stammens diameter bör extra hänsyn tas till rötterna vid grävning.
- Grövre rötter bör så långt som det är möjligt inte skadas vid grävning, framförallt om de är tjockare än 5 cm. Ett sätt att undvika att skada rötterna är att handgräva runt dem.
- Röttersommåstekapas, skabeskärasmedbeskäringssåg eller sekator.
- Schaktensidor bör vattnas och täckas under det att arbetet pågår och schakten bör fyllas igen så snart som möjligt.
- Begränsa byggtrafiken till några få stråk i området. Om trafik behöver gå i närheten av träd, kan plattor eller annan avlastande markbeläggning placeras ut för att minska risken för kompaktering”